

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X KADENCJA**

Warszawa, dnia 12 stycznia 2022 r.

Druk nr 608

**KOMISJA
USTAWODAWCZA**

**Pan
Tomasz GRODZKI
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Na podstawie art. 76 ust. 1 Regulaminu Senatu Komisja Ustawodawcza wnosi o podjęcie postępowania w sprawie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej projektu ustawy

o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Do reprezentowania Komisji w dalszych pracach nad tym projektem ustawy upoważniony jest pan senator Krzysztof Kwiatkowski.

W załączeniu przekazuję projekt ustawy wraz z uzasadnieniem.

Przewodniczący Komisji
Ustawodawczej
(-) Krzysztof Kwiatkowski

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych

Art. 1. W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1128, 1163, 1243, 1551, 1574 i 1834) w art. 21 w ust. 1:

- 1) w pkt 3b wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„inne odszkodowania lub zadośćuczynienia otrzymane na podstawie wyroku lub ugody sądowej do wysokości określonej w tym wyroku lub tej ugodzie wraz z należnymi od tych kwot odsetkami, z wyjątkiem odszkodowań lub zadośćuczynień.”;
- 2) pkt 3c otrzymuje brzmienie:
„3c) odszkodowania w postaci renty przyznane na podstawie przepisów prawa cywilnego w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia, otrzymane przez poszkodowanego, który utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej albo którego potrzeby zwiększyły się lub widoki powodzenia na przyszłość zmniejszyły, oraz odszkodowania w postaci renty przyznane na podstawie przepisów prawa cywilnego w razie spowodowania śmierci poszkodowanego, otrzymane przez osoby uprawnione, o których mowa w art. 446 § 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 1509), a także miesięczne świadczenia na zapewnienie środków utrzymania, o których mowa w art. 753³ § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, 1981 i 2052), wraz z należnymi od tych kwot odsetkami;”.

Art. 2. W ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 854 i 1177) w art. 14 w ust. 2 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„W przypadku gdyby wyjaśnienie w terminie, o którym mowa w ust. 1, okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w terminie 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe, nie później jednak niż w terminie 90 dni od dnia złożenia zawiadomienia o szkodzie.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 755, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 13e dodaje się art. 13f w brzmieniu:

„Art. 13f. W sprawach o roszczenia wynikające z art. 444, art. 445 lub art. 446 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 1509), które są następstwem przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, przy wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia wynoszącej ponad 20 000 złotych, od strony będącej osobą fizyczną pobiera się opłatę stałą w kwocie 1000 złotych.”;

2) art. 17 otrzymuje brzmienie:

„Art. 17. W wypadku wstąpienia do sprawy osoby, na której rzecz prokurator wytoczył powództwo lub zgłosił wniosek o wszczęcie postępowania, nie pobiera się od tej osoby opłaty należnej od takiego pozwu lub wniosku.”.

Art. 4. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2020 r. poz. 807, 956 i 2186 oraz z 2021 r. poz. 1080, 1557 i 1655.

UZASADNIENIE

1. Cel projektowanej ustawy

Celem nowelizacji jest wprowadzenie rozwiązań prawnych stanowiących wsparcie dla ofiar przestępstw wypadków drogowych oraz ich osób najbliższych.

Istotą projektu są trzy założenia:

- zwolnienie od podatku dochodowego od osób fizycznych odsetek od przyznanego poszkodowanemu wypadkiem albo osobie dla niego najbliższej odszkodowania, zadośćuczynienia lub renty,
- przyspieszenie procedury wypłaty świadczeń odszkodowawczych przez zakłady ubezpieczeń,
- wprowadzenie opłaty stałej od pozwów o odszkodowanie za uszkodzenie ciała lub wywołanie rozstroju zdrowia, o zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę oraz o rentę, zamiast dotychczasowej opłaty stosunkowej.

W art. 1 projektu proponuje się zwolnić od podatku dochodowego od osób fizycznych odsetki od odszkodowania i zadośćuczynienia otrzymanego na podstawie wyroku lub ugody sądowej oraz odsetki od odszkodowania w postaci renty.

Odsetki pełnią taką samą funkcję kompensacyjną jak kwota główna, powinny być więc traktowane w prawie podatkowym analogicznie do dochodzonego przez poszkodowanego roszczenia.

W art. 2 projektu uchyla się art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, w takim zakresie, w którym uprawniał zakład ubezpieczeń do zwłoki z wypłatą świadczenia, jeśli ustalenie odpowiedzialności zakładu albo wysokości odszkodowania zależało od toczącego się postępowania karnego lub cywilnego.

Art. 14 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w dotychczasowym brzmieniu prowadził do tego, iż zakłady ubezpieczeń biernie oczekiwały na zakończenie postępowań sądowych, trwających bardzo często kilka a nawet kilkanaście lat.

Czyniły to wbrew wyraźnej dyspozycji art. 817 Kodeksu cywilnego, w myśl którego ubezpieczyciel obowiązany jest spełnić świadczenie w terminie trzydziestu dni, licząc od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku.

Na nadrzędny dla kwestii wypłaty odszkodowania charakter art. 817 Kodeksu cywilnego wskazuje orzecznictwo Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy przyjmuje bowiem, że zakład ubezpieczeń odpowiadający za sprawcę wypadku komunikacyjnego z tytułu odpowiedzialności cywilnej, dopuszcza się zwłoki, jeżeli nie spełnia świadczenia w terminie 30 dni, licząc od dnia zawiadomienia o wypadku.

W art. 3 w pkt 1 projektu wprowadza się opłatę stałą tysiąca złotych od pozwów o odszkodowanie za uszkodzenie ciała lub wywołanie rozstroju zdrowia, o zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę oraz o rentę. Jedną z najpoważniejszych barier, które utrudniają albo uniemożliwiają ofiarom wypadków komunikacyjnych dostęp do sądu, są wysokie opłaty sądowe, w przypadku poważnych wypadków komunikacyjnych liczone w dziesiątkach tysięcy złotych.

Art. 3 pkt 2 projektu zwalnia od opłaty osoby wstępujące do sprawy, jeśli to prokurator wytoczył powództwo lub zgłosił wniosek o wszczęcie postępowania. Nie ma uzasadnienia, aby pobierać opłatę od osoby, która nie zainicjowała postępowania sądowego.

2. Skutki i wyniki konsultacji

Oczekiwane skutki społeczne, gospodarcze i finansowe oraz wyniki konsultacji zostaną przedstawione w Ocenie Skutków Regulacji. Nadesłane w ramach konsultacji opinie i uwagi zostaną zamieszczone na senackiej stronie internetowej.

3. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Tytuł projektu: ustawa o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych

Przedstawiciel wnioskodawcy:
Senator Krzysztof Kwiatkowski

Osoby odpowiedzialne za projekt w Biurze Legislacyjnym:

Maciej Telec, główny legislator, tel. 22 694 9302

w zakresie OSR:

Katarzyna Majewska, główny ekspert, tel. 22 694 9259

Data sporządzenia: 11 stycznia 2022 r.

Źródło: inicjatywa komisji

Nr druku: 608

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Zidentyfikowano następujące problemy związane z dochodzeniem i wypłatą odszkodowania lub zadośćuczynienia ofiarom przestępstw wypadków drogowych oraz ich najbliższym:

1. W obecnym stanie prawnym (art. 21 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych) wolne od podatku dochodowego są m.in. odszkodowania lub zadośćuczynienia, jeżeli ich wysokość lub zasady ustalania wynikają wprost z odrębnych przepisów lub z postanowień układów zbiorowych pracy, innych opartych na ustawie porozumień zbiorowych, regulaminów lub statutów, a także odszkodowania w postaci renty otrzymane na podstawie przepisów prawa cywilnego w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia, przez poszkodowanego, który utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej, albo jeżeli zwiększyły się jego potrzeby lub zmniejszyły widoki powodzenia na przyszłość.

Powyższe **zwolnienie z podatku dochodowego nie dotyczy już odsetek od odszkodowania i zadośćuczynienia** otrzymanego na podstawie wyroku lub ugody sądowej oraz odsetek od odszkodowania w postaci renty, mimo iż odsetki pełnią taką samą funkcję kompensacyjną jak kwota główna. Powinny być więc traktowane w prawie podatkowym analogicznie do dochodzonego przez poszkodowanego roszczenia.

2. Zgodnie z art. 14 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie. W przypadku gdyby wyjaśnienie okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania w tym terminie okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w terminie 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe, nie później jednak niż w terminie 90 dni od dnia złożenia zawiadomienia o szkodzie, chyba że ustalenie odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania zależy od toczącego się postępowania karnego lub cywilnego. W terminie 30 dni, licząc od dnia złożenia zawiadomienia o szkodzie, zakład ubezpieczeń zawiadamia na piśmie uprawnionego o przyczynach niemożności zaspokojenia jego roszczeń w całości lub w części, jak również o przypuszczalnym terminie zajęcia ostatecznego stanowiska względem roszczeń uprawnionego, a także wypłaca bezsporną część odszkodowania.

Powyższy przepis prowadzi do tego, że w przypadku gdy ustalenie odpowiedzialności zakładu albo wysokości odszkodowania zależy od toczącego się postępowania karnego lub cywilnego **zakłady ubezpieczeń zwlekają z wypłatą świadczenia** i oczekują na zakończenie postępowań sądowych trwających bardzo często kilka, a nawet kilkanaście lat. Czynią to zarazem wbrew wyraźnej dyspozycji art. 817 *Kodeksu cywilnego*, w myśl którego ubezpieczyciel obowiązany jest spełnić świadczenie w terminie trzydziestu dni, licząc od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku. Na nadrzędny dla kwestii wypłaty odszkodowania charakter art. 817 *Kodeksu cywilnego* wskazuje przy tym orzecznictwo Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy przyjmuje bowiem, że zakład ubezpieczeń odpowiadający za sprawcę wypadku komunikacyjnego z tytułu odpowiedzialności cywilnej, dopuszcza się zwłoki, jeżeli nie spełnia świadczenia w terminie 30 dni, licząc od dnia zawiadomienia o wypadku.

3. Jedną z najpoważniejszych barier, które utrudniają albo uniemożliwiają ofiarom wypadków komunikacyjnych dostęp do sądu, są **wysokie opłaty sądowe**, które w przypadku poważnych wypadków komunikacyjnych liczone są w dziesiątkach tysięcy złotych. Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w sprawach o prawa majątkowe przy wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia ponad 20 000 złotych pobiera się opłatę stosunkową wynoszącą 5% tej wartości, nie więcej jednak niż 200 000 złotych. Przepisy ustawy wskazują szczególne sytuacje, kiedy przy wartości przedmiotu sporu lub zaskarżenia powyżej 20 000 zł zamiast opłaty stosunkowej pobiera się opłatę stałą w wysokości 1 000 zł (art. 13a, art. 13b), jednak nie dotyczą one pozwów o odszkodowanie za uszkodzenie ciała lub wywołanie rozstroju zdrowia, o zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę oraz o rentę.

budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
budżet państwa	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródła finansowania:												
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		<p>Projektowana regulacja będzie miała wpływ na sektor finansów publicznych – spadek dochodów budżetu państwa (z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych oraz opłat sądowych).</p> <p>W związku z brakiem odpowiednich danych statystycznych, oszacowanie powyższego wpływu w ujęciu pieniężnym na obecnym etapie prac nad projektem nie jest możliwe; ocena skutków regulacji w tym zakresie zostanie uzupełniona na kolejnym etapie prac nad projektem, po pozyskaniu odpowiednich danych.</p> <p>Można jednak przypuszczać, że wpływ regulacji na spadek dochodów z podatku dochodowego od osób fizycznych w skali całego budżetu będzie marginalny, gdyż zwolnienie dotyczy będzie odsetek od przyznanego odszkodowania, zadośćuczynienia lub renty, a nie kwoty głównej, która już obecnie objęta jest zwolnieniem z PIT.</p>										

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe.

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2022 r.)	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		<p>Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.</p> <p>Projektowana ustawa pozytywnie wpłynie na sytuację osób poszkodowanych w wypadkach drogowych oraz ich najbliższych – ułatwi im dostęp do sądu oraz wpłynie na przyspieszenie procedury wypłaty świadczeń odszkodowawczych przez zakłady ubezpieczeń.</p>										
--	--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

9. Wpływ na rynek pracy.

Brak wpływu.

10. Wpływ na pozostałe obszary.

☐ środowisko naturalne	☐ demografia	☐ informatyzacja
☐ sytuacja i rozwój regionalny	☐ mienie państwowe	☐ zdrowie
☐ inne:		

Omówienie wpływu | Brak wpływu.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Projektowana ustawa wejdzie w życie po upływie 3 miesięcy dni od dnia ogłoszenia.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Projektowana regulacja powinna podlegać ewaluacji po 3 latach od jej wejścia w życie w zakresie oceny, czy nastąpiła poprawa dostępu do sądu dla osób poszkodowanych w wypadkach drogowych lub ich najbliższych oraz czy skróceniu uległ okres oczekiwania na wypłatę świadczeń odszkodowawczych przez zakłady ubezpieczeń.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.).

Brak.

Tłoczono z polecenia Marszałka Senatu
